

ZUID HAGELAND

LANDSCHAPS KRANT



PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT



REGIONAAL
LANDSCHAP ZUID
HAGELAND

2008
02



► POEL KAMSALAMANDER
© GRIET NUIS



BESTE LEZER,

Heb jij het weekend van 15 en 16 november nog vrij? Houden zo, want het worden twee belangrijke dagen voor de inwoners van Zuid-Hageland. Om de **Dag van de Natuur** kracht bij te zetten, roepen we iedereen op om de handen uit de mouwen te steken. Je leest er alles over op pagina 4.

Ondertussen is het gloednieuwe regionaal landschap Zuid-Hageland stevig uit de startblokken geschoten: in deze krant lees je wat we nog méér willen doen voor de dieren en planten. Maar de natuur is niet een zaak van natuurverenigingen, jagers of landbouwers alleen. **Het kloppende hart van deze streek zijn alle inwoners die er wonen.** Mensen uit Boutersem en Geetbets, Glabbeek en Hoegaarden, Kortenaken en Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw. Samen kunnen we trots zijn op deze prachtige streek. Ga dus met ons mee op zoek naar de maretak, de kamsalamander en de kleine gorzen: als zij het hier naar hun zin hebben, wil dat zeggen dat het ook voor ons goed leven is in Zuid-Hageland.

Veel leesplezier,
Marc Wijnants
voorzitter Regionaal Landschap
Zuid-Hageland vzw



STOFFEL BOLLU HOUDT
VAN DE HAGELANDSE RUST
► 02



NIET TE MISSEN: DE DAG VAN DE NATUUR
► 04



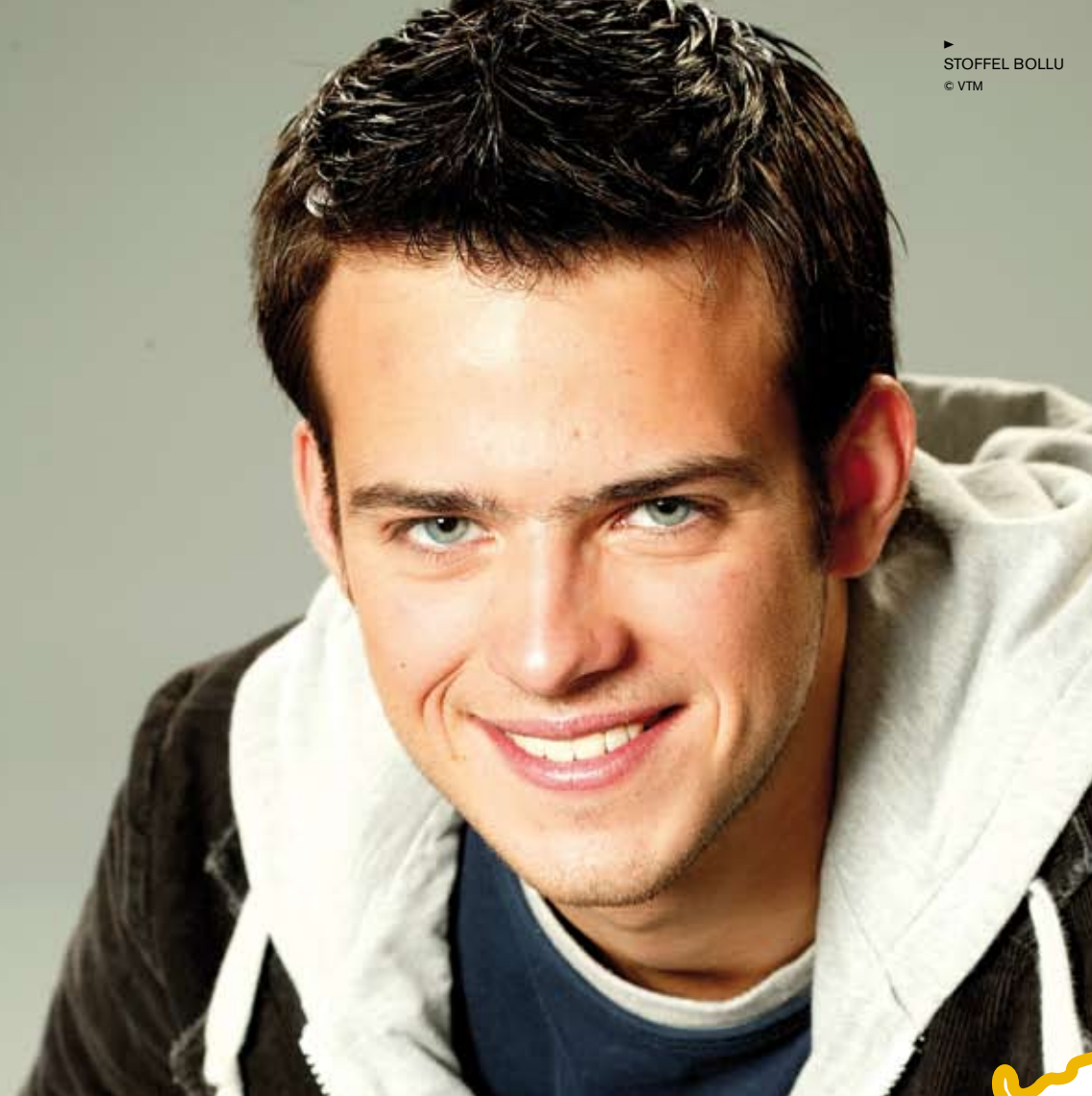
GESIGNALEERD:
'WATERDRAAKJES' IN DE GROTE GETEVALLEI
► 06



HAGELANDERS VERKLAPPEN HUN FAVORIETE
WANDELING
► 07



KEN JIJ DE MARETAK?
► 08



Bekende Hagelander
Kobe uit 'Familie'

STOFFEL BOLLU IS VERKNOCHT AAN ZUURBEMDE

December 2008 maakt hij zijn grote terugkeer in 'Familie' als Kobe. Stoffel Bollu (21), vorig jaar nog derde in 'Sterren op het ijs', is binnenkort helemaal terug van weggeweest. Je zal hem volgend jaar trouwens vaker op het scherm zien. Maar wist je dat Stoffel ook met hart en ziel verknocht is aan ons mooie Hageland?

Ben je hier opgegroeid, Stoffel?

Stoffel Bollu: Ja, ik woon al mijn hele leven in Zuurbemde, bij Glabbeek. Momenteel zit ik op kot in Brussel. Ik zit in het derde jaar psychologie aan de VUB. Maar in het weekend kom ik graag naar huis. Ik zou nooit enkel in de stad kunnen wonen. Het lawaai, de drukte, de politiesirenes: het is er nooit eens stil. Langs de andere kant is het platteland wel eens té stil: meer dan een koe komt daar niet voorbijgewandeld (lacht).

Wat zijn je favoriete plaatsen in de omgeving?

Het liefst trek ik naar de weilanden langs de Meenselbeek, een zijstroom van de Velpe. Ik vertrek in de Craenenbroeksraat en wandel naar beneden, langs een kas-seienweg. Daar liggen langs weerszijden twee prachtige open weiden. Als je de beek oversteeft en nog verder wandelt, kom je uit bij de Paddenpoel, een natuurproject waar heel wat gerealiseerd is de laatste jaren. Op die wandeling kom je zelden iemand tegen. Ik sla er mijn voorraad zuurstof in om weer de week in Brussel te overleven. Het is ook een ideaal parcours om te gaan joggen.

Ken je de omgeving goed?

Ik heb als puber heel Zuid-Hageland doorkruist op mijn scootertje. Langs de appelbomen doorheen Glabbeek en Boutersem. Langs de landwegjes van Atterode. Op m'n eentje rondrijden, even afstappen bij een bronnetje. Daar rookte ik dan natuurlijk stiekem mijn eerste sigaret (lacht). Maar ik kon ook genieten van de rust en de natuur.

Heb je zelf ook groene vingers?

Nee, ikzelf niet. Maar toen mijn ouders nog niet gescheiden waren, had papa in de tuin wel aardbeien en wortels.

Blijf je later in de streek wonen?

Heel zeker. Dat heb ik altijd gezegd. Het is een heerlijk dorp. Je kan er je fiets laten staan zonder slot en de voordeur open laten. Bovendien ligt het dicht bij de E40: we staan in een wip in Leuven en Brussel. Laat me nu maar even jong zijn en de rest van de wereld verkennen. Later kom ik me settelen in Glabbeek.

In deze Landschapskrant gingen we weer op zoek naar mooie natuurwandelingen, bijzondere beestjes en inwoners uit Zuid-Hageland. Volg onze routes mee aan de hand van dit kaartje!

- 1 Het Rosdel
- 2 De Velpevallei - Paddenpoel
- 3 Zuurbemde
- 4 Melkwezer
- 5 Kleine Gete
- 6 Rummen



Tuintip

HERFSTBLADEREN OPRUIMEN? NIET NODIG

Wat een karwei: elk jaar opnieuw de pakken herfstbladeren en afgestorven takken uit je tuin verwijderen. Maar wist je dat dit eigenlijk helemaal niet nodig is? Sterker nog: het is beter voor je tuin om alles gewoon te laten liggen. Waarom? Daar zijn enkele goede redenen voor:

- De natuur zorgt goed voor zichzelf: dankzij een dik pak bladeren zijn planten beter beschermd tegen de vrieskoude. Zo beperk je de winterschade.
- De bodem staat onbeschermd bloot aan allerlei weertypes. Een bladertapijt vangt de slagregens op en gaat gronderosie tegen.
- De bodem is met een laag bladeren en afgestorven planten (mulch) ook beter beschermd tegen rechtstreekse zonnestralen en uitdrogende wind later op het jaar. Gedurende de zomer voorkomt deze laag het verdampen van bodemvocht.
- Een bodem is een levende materie. Het bodemleven komt met een dikke laag mulch erop verrijkt uit de winter. Verdroogde (bloei)stengels knip je dus met een gerust geweten pas af in het voorjaar.



Meer tuintips vind je op
www.vlaamsbrabant.be/kringlooptuinieren



SCHOOR DOTTER
© NATUURPUNT

Kijk uit naar deze diertjes:

- > Wielewaal
- > Gorzen op de gorzenakkers
- > Levendbarende hagedis
- > Boomvalk en torenvalk
- > Buizerd

Kijk uit naar deze planten

- > Paardenbloemstreepzaad
- > Beemdkroon
- > Marjolein
- > Bosaardbei
- > Wilde kamperfoelie
- > Klaproos
- > Margriet



BIJENORCHIS IN ROSDEL
© NATUURPUNT

Ken je streek...

RONDWANDELEN IN ROSDEL

Wie Hoegaarden zegt, denkt natuurlijk aan witbier, boerenpaarden en kerken. Toch raakt de gemeente meer en meer ook bekend om haar prachtige natuurgebieden. Het Rosdel is daar eentje van.

Het natuurreservaat Rosdel strekt zich uit langs de kronkelende Schoorbroekbeek, een beek die in een Z-figuur tot in Wallonië slingert. Daarmee overschrijdt het riviertje moeiteloos de taalgrens. De beek ontspringt in het Waalse L'Ecluse en stroomt over Hoegaards grondgebied door de Rosdel, om uiteindelijk in de Grote Gete uit te monden. Ideaal dus om zuurstofrijke wandelingen te maken langs akkers, weidse vergezichten, diep ingesneden valleien en prachtige holle wegen, hét landschapkenmerk van deze streek. Het natuurreservaat Rosdel is eigendom van en wordt beheerd door Natuurpunt. Het gebied ontwikkelde zich de afgelopen jaren als een plaats waar zeldzame plant- en vogelsoorten zich komen vestigen. Toch moet je geen natuurkenner zijn om van de streek te genieten. Trek erop uit met de hele familie en maak kennis met een schitterend stukje natuur in het Regionaal Landschap Zuid-Hageland.

Kies je kilometers

Je kan het Rosdel-Schoorbroek op eigen houtje verkennen. Start- en eindpunt van alle wandeltrajecten is het toeristisch infopunt in de Tuinen van Hoegaarden. Je vertrekt aan het oude kasteelpark van 5 hectare. Van daaruit kan je kiezen uit drie wandelcircuits die Natuurpunt aangeduid heeft.

- De aardgas-natuurwandeling, te herkennen aan het *blauwe aardgasvlammetje op de wegwijzers*: dit is een wandeling van **9 kilometer**. Tip: trek laarzen

aan wanneer je hier door de weiden gaat stappen. Kinderwagens met grote wielen kunnen mee. Honden moeten aan de leiband blijven.

- De langere versie: als je de extra lus rond de bovenloop van de Schoorbroekbeek erbij neemt, maak je een wandeling van **12 kilometer**. Die extra wandellus herken je aan de *wegwijzers met de rode vierkantjes*.
- De kortere maar moeilijkste versie van **7 kilometer**, aangeduid door *wegwijzers met groene ruitjes*. Deze korte wandeling loopt voor een deel samen met de aardgas-wandeling, maar splitst zich op en loopt dan dwars doorheen het uitgerasterd natuurgebied. Vanaf de nazomer tot het voorjaar grazen hier runderen of schapen niet afgescheiden van het pad. Een minder geschikt traject voor kinderwagens dus, en strikt verboden voor honden (gevaar)!

Goed om weten

Verstoppertje

De bloemrijke natuurgraslanden in het Rosdel waren niet altijd natuurgebied. Vroeger waren het ofwel natte weilanden, ofwel stenige, weinig productieve akkers op de valleiflanken. Dankzij het systeem van ruilverkaveling en de inzet van Natuurpunt, werden ze een prachtig natuurgebied. Aan de rand van deze natuurgraslanden vind je nu laaggroeiend struikgewas of struweel, waar vogels graag verstoppertje spelen.

Net zoals vroeger

In de streek leverde Natuurpunt grote inspanningen om een groot natuurgebied tot stand te brengen. Om in het gebied weer natuurlijke bossen te krijgen, werden populieren gekapt. En een kunstmatig sparrenbos werd een authentiek hooiland. Daarenboven kwam er ruimte voor de spontane groei van valleibossen en bosuitbreiding. In de kalkgraslanden komen nu zeldzame planten als de bijenorchis voor. Ook niet onbelangrijk: door een aantal technische ingrepen kan de Schoorbroekbeek weer vrij overstroom in haar natuurlijke vallei: een maatregel die Hoegaarden ook beschermt tegen wateroverlast.

Holle wegen

De Hoegaardse valleien liggen in de leemstreek van Haspengouw, gekend om haar glooiende en golvende landschappen, doorsneden met holle wegen. Die holle wegen zijn ecologisch belangrijk voor de planten en dieren die hier wonen. Je vindt er typisch Haspengouwse plantjes als Muizenoor, Graslathyrus en Gewone veldsla.

Meer info? Surf naar www.velpe-mene.be of natuurpunt@velpe-mene.be en klik op 'Rosdel'. Via deze site kun je ook geleide wandelingen in de streek aanvragen. Natuurpunt heeft een wandelbrochure uitgegeven met de bewegwijzerde wandelingen in Rosdel. Die kun je afhalen op het Infopunt van de Toeristische Dienst Hoegaarden, Houtmarkt 1, 3320 Hoegaarden.

DE TROEVEN VAN DEZE WANDELROUTES

weidse vergezichten
zeldzame planten en beestjes
prachtig kasteelpark in Hoegaarden



SCHOORBROEK
© NATUURPUNT



SCHOORBROEKBEEK
© NATUURPUNT

15 EN 16 NOVEMBER? DE DAG VAN DE NATUUR, NATUURLIJK!

Breng je vrienden mee

Het hele jaar door werken honderden vrijwilligers aan het beheer van de natuur in onze streek. Op de Dag van de Natuur zetten we dit nog eens extra in de verf: natuurbeheer draait niet alleen om de natuurgebieden, maar ook om de mensen die daaraan werken. Daarom nodigen Natuurpunt en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland alle inwoners van Zuid-Hageland uit om het weekend van 15 en 16 november de handen uit de mouwen te steken. Heb je een hart voor de natuur? Schrijf dan deze twee topdagen nu al in je agenda. Kom met de hele familie, de voltallige scoutsgroep, het hele volleybalteam, met de mensen uit je straat of je groepje beste vrienden: we maken er een hoogdag voor de natuur van.

Bossen voor morgen

De Dag van de Natuur is eigenlijk een 'weekend van de natuur'. Dit jaar staat dat in het teken van bosuitbreiding. In Geetbets planten we opnieuw bos aan: zo zorgen we ervoor dat het Rummens Bos de komende eeuwen weer op de kaart gezet wordt. Een historisch moment dat je niet mag missen, dus. In de Velpevallei in Bunsbeek en Vissenaken wordt het natuurgebied opgevolgd met broekbossen en bosranden, zodat vlinders en andere beestjes er weer makkelijker hun weg vinden. Natuurpunt en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland rekenen erop dat je erbij bent.



► BEELDEN: PADDENPOEL
© NATUURPUNT

ZATERDAG 15 NOVEMBER DE VELPEVALLEI HEEFT JOU NODIG

Op zaterdag 15 november organiseert Natuurpunt Velpe-Mene een uitbreiding van bos en bosranden in het natuurreservaat Velpevallei-Paddenpoel. Hier wordt ijverig gewerkt aan een groot natuurgebied dat kan trots zijn op haar variatie: moerassige natuurgraslanden, moerasen en bosjes. In de omgeving van het Scholbos in Bunsbeek en tussen de Koestraat en Daleghemstraat in Vissenaken planten we nieuwe bospercelen aan. Aan de zuidkant van het Scholbos maken we een geleidelijke overgang tussen het bos en de natuurgraslanden. Voor onze vlinders en ongewervelden is de overgang van bos naar natuurgraslanden te bruusk: zij hebben struiken als meidoorn, sleedoorn en ruigere kruidvegetatie nodig om te kunnen overleven. Daarom planten we een zonnige bosrand van acht meter breed. Vorig jaar gebeurde hetzelfde al aan de rand van het Koebos in Lubbeek en Lovenjoel. Het resultaat? Meer kleur, meer variatie en meer planten en diertjes in onze streken. Daar profiteren we uiteindelijk allemaal van.

Je vindt alles over de natuurontwikkeling en de Dag van de natuur in deze streek op www.velpe-mene.be. Jeugdbewegingen en andere socio-culturele verenigingen zijn welkom: graag een seintje bij natuurpunt@velpe-mene.be

Wist je dat...

... De Velpevallei-Paddenpoel en Rozendaalbeekvallei ondertussen een door Natuurpunt beheerd natuurgebied is van 80 hectare?

... er in de Velpevallei-Paddenpoel heel wat bijzondere vogels wonen? Wulpen, roodborsttapuiten, rietgorzen en moerasvogels zoals de waterral zitten hier graag. Ook de zeldzame krakeend en wintertaling, watersnippen en zilverreiger kun je hier tegenkomen. In de bossen broeden zelfs de boomvalk en buizerd.

... in augustus twee oude poelen nieuw leven ingeblazen kregen? Zo hebben watersalamanders, kikkers en libellen weer wat meer leefruimte.

Dag van de natuur in de Velpevallei-Paddenpoel

Wanneer?

Zaterdag 15 november vanaf 13 uur.

Waar?

Afspraak op het einde van de Broekstraat in Bunsbeek (Gemeente Glabbeek)

Wat?

Breng werkhandschoenen, stevige schoenen of laarzen en indien mogelijk een spade mee.

Om 15 uur organiseert het Regionaal Landschap een Natuurbeheerspel, een leuke activiteit voor kinderen vanaf tien jaar en volwassenen. Je leert er welke planten- en diersoorten achteruit gaan in onze streek. En hoe je daar iets aan kan doen, bijvoorbeeld door de minister te overtuigen van 'groene ideeën'. Zorg dat je erbij bent!

Alle info bij

www.natuurpuntoostbrabant.be



natuurpunt

ZONDAG 16 NOVEMBER BOMEN PLANTEN IN HET RUMMENS BOS

In de negentiende eeuw was het Bos in Rummen een vrij groot aaneensluitend bos. Vandaag is het versnipperd in tal van kleine bosjes. Daar willen Natuurpunt en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland verandering in brengen. Op zondag 16 november zullen we op 5 hectare nieuwe bossen aanplanten binnen het grootschalige natuurcomplex van de Getevallei. Het gloednieuwe bos moet een overgang worden naar andere boscomplexen en Aronsthoek. De bomen die we planten zijn vooral es en zwarte els. Als struiklaag komen onder anderen olm, gelderse roos en sleedoorn. Tussen de bossen komen nog 2,5 hectaren overstroomingsgraslanden, die samen met het bos een afwisselend landschap vormen. En dat is dan weer goed voor de dieren en planten, want zij hebben een groter eco-systeem nodig om te kunnen overleven. Mensen uit Rummen, Geetbets en alle natuurliefhebbers uit de Gete-streek weten wat hen te doen staat!

Dag van de Natuur in Geetbets

Wanneer?

Zondag 16 november vanaf 09u30.

Waar?

Afspraak aan de Lutsestraat ter hoogte van de brug Grondbeek, tussen Grazen en Rummen (Gemeente Geetbets)

Wat?

Breng werkhandschoenen, stevige schoenen of laarzen en indien mogelijk een spade mee.

Meer info bij marc.opdeweerd@belga-com.net

Wist je dat...

... het Rummens Bos deel uitmaakt van een groot complex natuurgebieden in de Getevallei? Natuurpunt en de Provincie Vlaams-Brabant hebben nu al ongeveer 600 hectaren in hun bezit en beheren moerassen, ruigten, graslanden en bossen.

... het bos van de Gete-vallei ook een oplossing kan zijn voor overstroomingsproblemen? De brede Getevallei biedt ruimte voor water en waterberging: het valleibos kan water opvangen dat anders naar woongebieden zou stromen.

... in de Getevallei tussen Tienen en Geetbets de laatste jaren heel wat natuurprojecten werden opgestart? Eentje daarvan is de Aronst Hoek, een van de sterkst groeiende natuurreservaten in Vlaanderen dat nu al een oppervlakte van 225 hectare heeft.

... in de poelen van het Doysbroek en de Meerheuvel ook de kamsalamander woont? (zie ook pagina 6 in deze krant).

JAGERS IN DE BRES VOOR DE AKKERVOGELS

In onze vorige Landschapskrant spraken we al over het project 'Graan voor gorzen'. Niet alleen natuurverenigingen en landbouwers werken mee aan dit project om de kleine akkervogels te beschermen: ook jagers doen hun duit in het zakje. Wij spraken met Dirk Tudts, penningmeester voor de Sint-Hubertusvereniging Vlaams-Brabant en zelf eigenaar van een jachtgebied in Landen.

Jagers en natuurliefhebbers: gaat dat wel samen?

Dirk Tudts: Heel zeker. Uiteindelijk streven we allemaal hetzelfde doel na. Het is een kwestie van samen te werken, goede afspraken te maken en elkaar te vertrouwen. Jagers willen dat het wildbestand op peil blijft, dat de patrijzen en fazanten plaatsen hebben om te broeden en te overleven. Maar daarbij engageren we ons om ook andere vogels, zoals de akkervogels, te helpen. Wanneer wij de natuur intrekken, vinden we het ook fijner om een leeuwerik te horen fluiten in het veld. Daarom zijn een aantal jagers in het Regionaal Landschap Zuid-Hageland gestapt. Samen kunnen we echt méér doen.

Wat kunnen jullie dan doen voor de akkervogels?

Er zijn een heel aantal maatregelen, waarbij we overeenkomsten maken met onder anderen landbouwers en natuurwerkgroepen. We werken vooral rond drie thema's: voedsel, dekking en rustplaatsen. Zo vragen we bijvoorbeeld aan boeren om een

klein stukje graanakker niet te oogsten. Of we vragen dat hij grasranden pas zou maaien na het broedseizoen van de vogels. Of we zorgen ervoor dat kruiden en planten niet behandeld worden met onkruidbestrijders: de jagers verwijderen daarbij zelf manueel de distels. Op die manier blijven er granen, planten en grassen staan die voor de nodige zaadjes en voedsel zorgen voor patrijzen, fazanten en akkervogels.

Werken jullie ook met voederplaatsen?

Inderdaad. In plaats van op welgemikte plaatsen enkel maïs te strooien, leggen we ook kleinere zaadjes voor de akkervogels. En we zorgen natuurlijk ook voor drinkplaatsen voor het wild. Op die manier zijn er al mooie resultaten geboekt. Een infodag voor jagers over een Regionaal Landschap in West-Vlaanderen toonde aan dat niet alleen de patrijs, maar ook de geelgors spectaculair in aantal gestegen was. We hopen dat nog meer wildbeheereenheden meewerken met toekomstige acties van het Regionaal Landschap Zuid-Hageland. In februari houden we daarover een infodag. Als we kunnen samenwerken, zitten we op de goede weg.

AGENDA 4-01-2009

Ga mee op excursie met het project 'Graan voor gorzen'

De bedreigde akkervogels zijn een belangrijk werkthema voor het Regionaal Landschap Zuid-Hageland. Zin om met je eigen ogen eens naar onze schattige geelgorzen te kijken?

Op zondag 4 januari 2009 kun je mee gaan wandelen met Natuurpunt Velpe-Mene, onder leiding van Robin Guelinckx. Je wandelt daarbij langs de percelen Blinde Ezel, Katerspoel, Egypte en Aalst. En je maakt kennis met de gevarieerde natuur, de akkerreservaten en de beestjes die hier wonen, zoals gorzen.

Wanneer? Zondagvoormiddag 4 januari 2009 om 09u30 (tot ongeveer 12 uur)

Waar? Afspraak aan de Kerk van Hoegaarden voor de Tuinen van Hoegaarden (Houtmarkt)

Meer info op www.velpe-mene.be

Een gift voor het project Graan voor Gorzen is nog altijd welkom op rekeningnummer 293-021275-88 van Natuurpunt te Mechelen, met vermelding 'projectnummer 3997 Graan voor Gorzen'. Giften vanaf 30 euro zijn fiscaal aftrekbaar.



“HET IS VIJF VOOR TWAALF
VOOR DE KAMSALAMANDER”

KAMSALAMANDER
© JAN VAN DER VOORT



“DE AANWEZIGHEID VAN DE
KAMSALAMANDER ZEGT IETS
OVER HOE HET MET ONS MILIEU
GESTELD IS”

GRIET NIJS

Ken je dit beestje?

‘WATERDRAAKJES’ IN DE GROTE GETEVALLEI

“WE MOGEN TROTS ZIJN OP DE KAMSALAMANDER”

Waarom spreekt de kamsalamander zo tot de verbeelding?

Griet Nijs: Ik vermoed omdat hij lijkt op een voorhistorisch draakje: tijdens de voortplantingsperiode krijgt het beestje een hoge, sterk getande kam, zoals de manen van een draak. Gevaarlijk is de kamsalamander niet: hij eet alleen kleine waterbeestjes. Van de vier watersalamandersoorten die we in Vlaanderen kennen, is de kamsalamander ook de zeldzaamste. Het is een Europees beschermde diersoort die ook is opgenomen op de Rode Lijst in Vlaanderen. Bovendien is het de grootste van onze watersalamanders. De mannetjes worden 10 tot 14 centimeter groot, de vrouwtjes zelfs 11 tot 17 centimeter: best groot voor een salamander. Hij springt er dus uit.

Vind je de kamsalamander overal in Zuid-Hageland?

Nee, jammer genoeg overleeft hij alleen in de nattere valleigebieden en langs de kust. In Vlaanderen komt hij maar verspreid voor. In Zuid-Hageland vind je hem enkel in een deel van de Grote Getevallei, niet in de streek van de Kleine Gete. Je vindt ook nog enkele verspreide concentraties in het noorden van Antwerpen, Zuid-West-Vlaanderen, in een deel van Limburg en Noord-West-Brabant. De populaties gaan duidelijk achteruit. We mogen dus best trots zijn op de kamsalamander hier in de streek.

Waarom is de kamsalamander zo zeldzaam?

Het beestje kan enkel overleven in een omgeving van kleinschalige landschap-

pen met poelen, hagen en houtkanten. Hij stelt hoge eisen aan zijn omgeving. In tegenstelling tot de kleine salamander en de alpenwatersalamander, die in het late voorjaar de poelen vervullen voor het land, duurt het een stuk langer vooraleer de kamsalamanderlarven volwassen zijn. Vaak verlaten ze pas op het eind van de zomer de voortplantingspoel. Door de verdroging van de valleigebieden worden de poelen te vroeg droog, waardoor de larven niet kunnen overleven. Bovendien zijn kamsalamanders ook erg gevoelig voor vervuiling en bemesting. Daardoor kunnen de eitjes en de larven in het water zich vaak niet ontwikkelen.

Zijn er dan geen poelen meer in onze streken?

Veel poelen verloren hun cultuurhistorische functie als voedrinkpoel, vlasrootput of opslagplaats voor water. Daardoor vinden we nog zelden een poel in het landschap. De overgebleven poelen liggen trouwens vaak te ver uit elkaar. De huid van salamanders moet ook voortdurend vochtig blijven. Daarom zoeken ze dekking op vochtige plaatsjes onder hagen of houtkanten. Maar door het verdwijnen van deze landschapselementen, biedt het tussenliggende landschap niet voldoende dekking en slagen de salamanders er niet meer in de afstand te overbruggen. Hierdoor geraken ze geïsoleerd en sterven ze sneller uit.

Wat maakt de streek van de Grote Gete aantrekkelijk voor de kamsalamander?

De aanwezigheid van de kamsalamander zegt iets over hoe het met ons milieu ge-

Een miniatuurdraakje met een gevoelige huid: dat is de kamsalamander, een beschermde diersoort die gelukkig nog een thuis vond in de Grote Gete-vallei. Biologe Griet Nijs vertelt wat het beestje zo speciaal maakt.

steld is. Overal in Vlaanderen gaat deze soort achteruit. Ook bij ons hebben de salamanders te lijden onder de verdroging, versnippering van het leefgebied en de aanwezige vervuiling. Het is vijf voor twaalf! Maar er wordt aan gewerkt. Door de aanleg van enkele nieuwe poelen, het aanplanten van houtkanten en hagen en het vernatten van de vallei, zal de kamsalamander zich binnenkort hopelijk weer helemaal thuisvoelen in onze valleigebieden.

Wat kunnen mensen doen om de kamsalamander een handje te helpen?

Je kan amfibieën in het algemeen helpen door een tuinvijvertje te maken. Ik spreek dan wel niet over een klassieke siervijver: vissen en amfibieën gaan niet goed samen. De vissen eten namelijk de kleine larven van de salamanders op. Kamsalamanders hebben een voorkeur voor relatief diepe, zonbeschenen poelen met een geleidelijk aflopende rand en flink wat waterplanten. Daarom is het beter een zo natuurlijk mogelijke vijver met inheemse waterplanten te voorzien, waarop ze hun eitjes kunnen afzetten. Let er ook op dat amfibieën gemakkelijk je tuinvijver in en uit kunnen. Een hoge betonnen rand rond je vijver is niet ideaal. Probeer het eens: met wat geluk zie je dan eens zo'n prachtige kamsalamander in je tuin opduiken.

Niet te verwarren met....

de alpenwatersalamander (die ook een oranje buik en een kleine kam heeft): de kamsalamander is een stuk groter, heeft een hogere kam én zwarte vlekken op zijn oranje buik

Griet Nijs is biologe van opleiding en werkt als coördinator van de Vlaams-Brabantse Koepel voor Natuurstudie bij Natuurpunt. Ze woont in Ezemaal bij Landen. Bij Hyla, de amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt, is ze actief als vrijwilliger.

Kamsalamander gezien?

Laat weten waar en wanneer je het diertje aangetroffen hebt: zo weten natuurkenners hoe het met onze natuur gesteld is. Waarnemingen van amfibieën kan je altijd doorgeven via info@hylawerkgroep.be of www.waarnemingen.be Meer info: www.hylawerkgroep.be



Inwoners van Zuid-Hageland vertellen...

RENÉ SWINNEN:
"DEZE STRAAT IS
HONDERDEN JAREN OUD"



JOHAN CUYPERS:
"TWEË UUR WANDELEN
LANGS HET WATER"



MAGGY GYBELS:
"IN MIJN TUIN WOONT
EEN STEENUIL"



GEWONNEN!

De winnaar van onze fotowedstrijd uit de Landshapskrant editie september is: **Engels Robert uit Hoe-gaarden**. Hij krijgt het pakketje met streekproducten uit Zuid-Hageland de komende weken in de bus.



MIJN SCHOON HAGELAND

>DE FAVORIETE WANDELING

Hagelandse uitzichten

René Swinnen & kleinzoon Tibo
Ex-burgemeester Zoutleeuw

René Swinnen (67) is ondertussen gepensioneerd, maar nog altijd actief in heel wat verenigingen. Wanneer hij behoefte heeft aan rust, trekt hij het liefst naar de Jan Van Heelustraart in Zoutleeuw. "Het is een wandeling van amper 2,5 kilometer, maar ontzettend mooi. De straat is honderden jaren oud en bedekt met dikke oude kasseien. Je wandelt er langs de kleine Gete en het authentieke landschap van het oude Zoutleeuw, met meidoornhagen en echte weilanden. In de herfst vind je er veel paddenstoelen. De straat kronkelt van links naar rechts en je komt er zelden iemand tegen. Op een gegeven moment heb je een schitterend uitzicht op onze trots, de kerk van Zoutleeuw. De wandeling eindigt aan de oude Spaanse citadel bij de Koepoortstraat."

René kent de Van Heelustraart al van in zijn kinderjaren. "Ik kwam hier al spelen toen ik klein was. Eigenlijk is er aan het landschap amper iets veranderd sindsdien. Ik ben ondertussen al zeventien jaar weduwnaar: meestal wandel ik hier dan ook alleen. Maar ik ben wel van plan mijn kleinzoon Tibo binnenkort eens mee te nemen. Zo leert hij ook de Hagelandse natuur kennen. En dan is de cirkel rond."

Langs de Grote Gete

Johan Cuypers & hond Pepper
'Inwijkeling' in Melkwezer

Johan Cuypers verliet vijf jaar geleden de stad om zich te vestigen in het Hagelandse dorp Melkwezer. Over zijn favoriete wandeling moet hij niet lang nadenken. "De Grote Gete-wandeling vertrekt aan de kerk van Melkwezer: het is een wandeling van twee uur langs het water. Ideaal om de drukte van werk en stad achter je te laten. Ik ga eigenlijk alleen wandelen met mijn hond Pepper: ook hij is in zijn nopjes wanneer ik voor deze route kies. Het is een prachtig stukje natuur langs weilanden met koeien, velden, populieren en kleine bosjes. Onderweg passeer je ook het Kasteel van Wommersom, de molen van Drieslinter en de Kapel van 't Serclaes. Mensen kom je er niet vaak tegen, fazanten, eenden en waterhoentjes wel. Ik ben onderweg ook al eens een reiger en een kievit in het veld tegengekomen."

Johan voelt zich ondertussen goed thuis in het Hagelandse dorp. "Het stadsleven heb ik nog geen moment gemist. Op den buiten leef je toch op een ander ritme. Als er bezoek is, neem ik de mensen ook graag mee op de wandeling langs de Grote Gete. Dan picknicken we in het veld. Mensen zijn daarbij altijd verbaasd over de landelijke rust aan het water."

Kasteelwandeling met ijskelder

Maggy Gybels
Inwoner van Zuurbemde

Maggy Gybels is afkomstig uit Averbode, waar ze haar hele jeugd in de bossen speelde. Ondertussen is ze helemaal ingeburgerd in Zuurbemde bij Glabbeek, maar een wandeling doet ze toch nog het liefst door een bos. "De meeste bossen in de omgeving zijn helaas niet voor het publiek toegankelijk. Daarom trek ik zo graag naar het kasteelpark van Zuurbemde. Het kasteel Arcadia is nu een bejaardentehuis, maar het bos blijft voor iedereen open. Ik woon in de Bergstraat en wandel daarbij langs de kerk van Zuurbemde. Daarachter ligt het bos in de Velpe-vallei. Na het bos wandel je door de laagstamboomgaarden terug richting dorp. Het blijft mooi in alle seizoenen."

Onderweg geniet Maggy, die deze route vaak al joggend aflegt, vooral van de open landschappen. "Vanop de Bergstraat kijk ik uit op de Watertoren van Tienen. Ook het kerkje van Kersbeek en de Ransberg zie je in de verte liggen. Onderweg kom je heel wat spechten tegen, en kievitten in de velden. Kikkers en padden zijn ook goed vertegenwoordigd en in mijn tuin woont een steenuil."

Maggy geeft als laatste nog een tip mee voor mensen met kinderen: "Ga zeker eens kijken in de oude ijskelder van het kasteelbos. Die diende vroeger om het ijs koel te houden voor de kasteelbewoners. De ijskelder werd ondertussen ingericht om beschermde vleermuizen er te laten overwinteren. De diepe kelder en vleermuizen: dat spreekt altijd tot de verbeelding van de kleintjes. Maar wel heel stil zijn, want je mag de rust van de vleermuizen niet verstoren: als ze schrikken, kunnen ze op termijn sterven."

EN NU JIJ

Hagelandse mini-quiz

Speel mee met deze mini-quiz en maak kans op een mooie mand met heerlijke streekproducten.

1. Hoe heet de beek die door het natuurgebied Rosdel stroomt?

- a) Schoorbroekbeek
- b) Rosdel
- c) Broekschoorbeek

2. Waar voelen kamsalamanders zich thuis?

- a) in donkere vijvers en moerassen
- b) in diepe zonbeschenen poelen
- c) op droge zonnige open plaatsen

3. Welke vogel zit níét in de bossen van de Velpe-vallei?

- a) de buizerd
- b) de boomvalk
- c) de arend

4. Hoe herken je een maretak in de winter?

- a) aan de gele bessen
- b) aan de witte bessen
- c) aan de donkerpaarse bessen

Zo doe je mee: Stuur je antwoorden in een briefje met je naam, adres en telefoonnummer naar:

Grete De Maeyer,
Provincie Vlaams-Brabant - dienst leefmilieu - cel natuur, Provincieplein 1, B-3010 Leuven.

Een onschuldige hand loot uit de correcte antwoorden een winnaar. De naam van de winnaar wordt gepubliceerd in de volgende Landshapskrant Zuid-Hageland. De winnaar wordt telefonisch verwittigd en krijgt het geschenk opgestuurd met de post. Succes!





MARETAK GEZIEN?

Laat het ons weten

Natuurstudie is niet alleen een bezigheid van enkele natuur-freaks: het gaat ons allemaal aan. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk dat mensen uit onze streek weer oog krijgen voor bijzondere planten- en diersoorten. In deze Landschapskrant nemen we de maretak onder de loep. De plant is in sommige streken erg zeldzaam, maar komt in Hageland nog regelmatig voor. Wanneer je er eentje tegenkomt, willen we dat graag van je horen.

De maretak of *Viscum album* is een half-parasiet: je kan hem dus terugvinden op de takken van andere bomen. De plant haalt zijn water en zouten uit de takken van zijn gastheer en maakt de rest van zijn voedingsstoffen zelf aan via fotosynthese. Je vindt de maretak vaak in populieren, valse acacia en appel- en perenbomen op kalkrijke grond.

Een maretak is vooral goed zichtbaar in de winter. De plant groeit namelijk hoog in de bomen en is herkenbaar aan zijn bolvorm. Bovendien blijft hij het hele jaar door groen. De takken herken je aan de licht geelgroene bollen met hun doorschijnend witte bessen. De leerachtige blaadjes zijn langwerpig en de witte bessen vormen een lekkernij voor vogels. De zaden van de maretak zijn echter giftig en worden door de vogels dan ook niet verteerd. De uitscheiding van die zaadjes, die omhuld zijn door een kleverige laag, gaf de maretak zijn volksnaam 'vogellijm'.

De maretak is een tweehuizige plant: dat betekent dat de lichtgele bloemetjes die in het hart van het blad staan ofwel uitsluitend mannelijk (en dus stuifmeelvormend), ofwel vrouwelijk (en dus stamperdragend) zijn. Een maretak op een eik is bijzonder zeldzaam: dat is dan ook de reden waarom de plant voor de Germanen en Kelten heilig was. De naam maretak verwijst naar de geheimzinnige folklore-verhalen van de plant. De 'mare' betekent 'het kwaad', de boze kracht. Onze voorouders geloofden er sterk in dat de maretak het kwaad kon verjagen: daarom hingen mensen vroeger een maretak op in huis.

Ja, gevonden! En wat nu?

Op de website www.waarnemingen.be kun je laten weten waar precies en wanneer je een bijzondere vogel, dier- of plantensoort gezien hebt. Zo weten specialisten hoe goed of slecht het gesteld is met de natuur in onze streek. Hiervoor moet je jezelf even registreren op de site. **Je kan je waarneming van een maretak ook altijd doorgeven aan Natuurpunt via brakona@natuurpunt.be of op het nummer 015 77 01 61**

Wil je meer weten over bijzondere soorten uit onze streek?

In de handige waaier 'Natuur als gebuur' staat een overzicht van een aantal Vlaams-Brabantse planten en dieren waaraan we extra aandacht willen besteden. **Je kan de waaier aanvragen bij de Vlaams Brabantse Koepel voor Natuurstudie: mail naar brakona@natuurpunt.be of bel op 015 77 01 61**

VACATURE

Vlaams-Brabantse regionale landschappen zoeken:

EEN VOLTijdSE STAFMEDEWERKER (M/V)

FUNCTIE

- De organisatie van de samenwerking tussen de 5 regionale landschappen en de provincie, waarbij je zorgt voor de invulling van het provinciaal biodiversiteitsbeleid, meer specifiek het beleid rond soortbescherming
- de communicatie en werking tussen de regionale landschappen in het algemeen

Voor het profiel en de werkvoorwaarden

surf naar www.rlnh.be/nieuws/default.php?action=viewVacatures

Solliciteer met CV en motivatie, voor 07-11-2008. Alle info over de manier waarop gesolliciteerd moet worden, vind je op de website.

Bijkomende inlichtingen

Geert Lefever, 016 26 72 66, geert.lefever@vlaamsbrabant.be



BOERENBEZOEK EN NATUURSCHOON

Het werd een gezellige bijeenkomst op 21 september 2008, Dag van de Landbouw. Bij boer Luc Vandepoel uit Hoeleden kregen we een rondleiding op de boerderij, waarbij we konden kennismaken met de zeldzame wit-blauw dubbelkoeien. Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland was erbij en stippelde een mooie landschapswandeling in de buurt uit. Tot volgend jaar, iedereen.

Winnaars van de quiz tijdens de Dag van de Landbouw: **Holsbeek Nand uit Tienen, Bijmens Helena uit Hoegaarden en Hooyberghs Katrijn uit Boutersem.** Zij krijgen het pakketje met streekproducten uit Zuid-Hageland de komende weken in de bus.



Deze landschapskrant is een realisatie van Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw en werd uitgegeven door de provincie Vlaams-Brabant in opdracht van de deputatie.

Redactie: Ann Lemaitre
Vormgeving: www.tabeoka.be
Druk: www.grafix.be
Deze Landschapskrant wordt gedrukt op 100% gerecycleerd en chloorvrij gebleekt papier.
V.U.: Marc Collier - provinciegriffier - Provincieplein 1 - 3010 Leuven

- Dienst leefmilieu, tel. 016 26 72 82 - leefmilieu@vlaamsbrabant.be - www.vlaamsbrabant.be
- Jean-Pol Olbrechts, gedeputeerde voor leefmilieu - tel. 016 26 70 22 - jeanpol.olbrechts@vlaamsbrabant.be
- Ondernemingsnummer: 0253.973.219